

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 40/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om inkomstskatteskalan för 2005 och till lagar om ändring av 105 a och 124 § i inkomstskattelagen samt 12 § lagen om skatteredovisning

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 december 2004 en proposition med förslag till lag om inkomstskatteskalan för 2005 och till lagar om ändring av 105 a och 124 § i inkomstskattelagen samt 12 § lagen om skatteredovisning (RP 257/2004 rd) till finansutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner:

- LM 138/2004 rd — Anni Sinnemäki /gröna m.fl.: Lag om skatteskalorna för 2005 (remitterad 3.12.2004)
- AM 9/2004 rd — Toimi Kankaanniemi /kd m.fl.: Utredning av inkomstskattesänkningarnas effekter på sysselsättningen (remitterad 10.3.2004)

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- finanssekreterare Fransiska Pukander och konsultativ tjänsteman Merja Taipalus, finansministeriet
- överinspektör Päivi Lilja, Skattestyrelsen
- avdelningschef Hannele Ranta-Lassila, Centralhandelskammaren
- ekonomisk expert Eugen Koev, Suomen Akava rf
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC r.f.
- chefsekonomist Jaana Kurjenoja, Skattebetalarnas Centralförbund.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands Kommunförbund
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

Propositionen innehåller ett förslag till progressiv inkomstskatteskala som ska tillämpas vid beskattningen för 2005 samt ett förslag till en ändring av inkomstskattelagen så att maximibeloppet för förvärvsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen och avdragets båda utfallsprocenter höjs. Propositionen med förslag till inkomstskatteskala ersätter regeringens proposition med förslag till lag om inkomstskatteskalan för 2005, som gavs i samband med budgetpropositionen för 2005.

Vidare förslås lagen om skatteredovisning bli ändrad så att utdelningen av samfundsskatten till församlingarna höjs från 1,8 % till 1,94 % av samfundsskatteinkomsterna. Utdelningen till staten föreslås bli sänkt från 76,17 % till 76,03 %. I inkomstskattelagen och lagen om

skatteredovisning föreslås ändringar motsvarande ändringarna i utdelningen av samfundsskatt.

Propositionen hänför sig till förhandlingsresultatet av den 29 november 2004 gällande det inkomstpolitiska avtalet och till budgetpropositionen för 2005.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2005.

Motionerna

LM 138/2004 rd. Lagmotionen är de grönas parallellmotion till skatteförslaget i regeringens inkomstpolitiska avtal.

AM 9/2004 rd. I åtgärdsmotionen föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att utreda effekterna av de senaste årens skattesänkningar för sysselsättningen och samhället i övrigt innan nya, viktigare skattepolitiska åtgärder vidtas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Propositionen hänger samman med resultatet av förhandlingarna om ett inkomstpolitiskt avtal i slutet av november. Den utgör ett led i ett större skattepolitiskt program som täcker in de kommande tre årens inkomstskattesänkningar, vissa omstruktureringar i skatteskalorna, ett nytt slag av förvärvsinkomstavrdrag och att förmögenhetsskatten slopas 2006. Ändringarna innebär skattelättnader på sammanlagt omkring 1,7 miljarder euro under 2005—2007. Men med undantag av de ändringar som föreslås för nästa år kräver programmet att det inkomstpolitiska avtalet får en tillräckligt bred uppslutning bakom förhandlingarna på förbunds nivå.

Nästa års ändringar innebär ännu inte någon omstrukturering av inkomst- eller förmögenhetsskattningen. Skattelättnaderna bygger därmed på ändringar i de nuvarande skatteska-

lorna och förvärvsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen.

De sakkunniga som utskottet har hört har ställt sig bakom propositionen men med vissa kompletterande anmärkningar. Den viktigaste av dem ifrågasätter om ändringarna i skatteskalan är tillräckligt stora med hänsyn till att såväl inkomstnivån som arbetsförsäkringspremien och den genomsnittliga procentsatsen vid kommunalbeskattningen förväntas öka. Jämfört med detta anses inkomstskatteskalan gränser stiga för lite. De föreslagna ändringarna räcker till för att behålla beskattningen av en löntagare som inte fyllt 53 år på nuvarande nivå. Däremot utvisar kalkylerna att skatteprocenten för en medelinkomsttagare som fyllt 53 år stiger med 0,8 procentenheter.

Utskottet anser att effekterna av de skatteändringar som regeringen föreslår kommer bättre fram om jämförelsen görs utan förändringen i inkomstnivån. Då kan man uttryckligen få fram

vilken effekt propositionen har på utgångsläget, dvs. i förhållande till de gällande skattegrunderna. Enligt en statisk beräkning lindrar propositionen beskattningen med 346 miljoner euro 2005.

I den mån man vill beräkna den samlade effekten bör alla faktorer som inverkar på saken vägas in. Om man också beaktar nettoandelen av de ökade inkomsterna och inte bara skatteprogressionen, ökar de disponibla inkomsterna enligt finansministeriets kalkyler 2005 på olika inkomstnivåer jämfört med i år.

Utskottet anser med stöd av utredning att de föreslagna ändringarna är tillräckligt stora.

Vid utfrågningen av sakkunniga har det dessutom föreslagits att förmögenhetsskatten slopas och att ett nytt skatteavdrag införs redan i början av 2005. Men med hänsyn till den beredning som saken kräver är det i praktiken omöjligt och inte heller motiverat med tanke på insynen i det inkomstpolitiska avtalet.

Men de nya riktlinjerna är i sig värda allt stöd, anser utskottet. Inte minst det nya förvärvsinkomstavdraget vid statsbeskattningen är viktigt med tanke på finansieringen av den kommunala basservicen och kommunernas självstyrelse. Det medger att skattelättnaderna riktas på ett rättvisande sätt i respektive kommun.

Utskottet har beslutat avstyrka lag- och åtgärdsmotionerna.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår finansutskottet

att lagförslagen godkänns utan ändringar och

att lagmotion LM 138/2004 rd och åtgärdsmotion AM 9/2004 rd förkastas.

Helsingfors den 9 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
medl. Christina Gestrin /sv
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Mika Lintilä /cent
Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vänst
Markku Rossi /cent (delvis)
Matti Saarinen /sd (delvis)

Anni Sinnemäki /gröna
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Arto Bryggare /sd
Bjarne Kallis /kd
Eero Lämsä /cent
Maija Perho /saml
Maija Rask /sd
Pia Viitanen /sd.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION 1

*Motivering**Regeringens ohållbara skattelinje*

Vi kan inte godkänna regeringens skattelinje, som bygger på skattelättnader större än inflationen och ruinerar den offentliga sektorn och utarmar den kommunala servicen. En skral kommunal service försämrar också sysselsättningen. Det räcker inte med att kommuninvånarna får sämre tjänster utan dessutom höjer kommunerna skattesatsen och fastighetsskatten.

Vänsterförbundets alternativbudget däremot ger service och sysselsättning högre prioritet än skattelättnader. I beskattningen är honnörsordet rättvisa.

Till följd av regeringens politik höjer inte mindre än 136 kommuner inkomstskattesatsen för nästa år. Kommunernas genomsnittliga viktade inkomstskattesats stiger från 18,12 till 18,30 procent. Man får gå tillbaka till 1990 för att hitta fler höjare än nu. Savukoski är den enda kommun som sänker skattesatsen från 20 till 19,75 procent. Med beaktande av att vi nästa år har 432 kommuner skärps kommunalbeskattningen i fler än var fjärde kommun.

Nästa år har Karis landets högsta inkomstskattesats, efter höjning 21 procent. Korpilahti, Pelkosenniemi, Lehtimäki och Pojo tar ut 20 procent. Bland de kommuner som höjer skattesatsen återfinns storstäderna Vanda, Lahtis, Kuopio, Villmanstrand, Joensuu och Kotka. Den lägsta skattesatsen, 16, har Grankulla, Hammarland och Mariehamn.

Om man ser till landskapen sker den största höjningen i Päijänne-Tavastland, 0,56, där nio kommuner av tolv höjer inkomstskattesatsen, samt i Kymmenedalen, 0,52, där sex av tolv kommuner får höjd inkomstskatt.

Den vanligaste kommunalskattesatsen är 19,00, som tas ut i 128 kommuner, och 18,50, som betalas i 83 kommuner. Omkring 50 kommuner skärper fastighetsskatten.

Eftersom de av regeringen föreslagna lättnaderna i stort sett bara kompenserar den skärpta kommunalbeskattningen och prisstegringen, föreslår vi inte nu att riksdagen helt ska avstå från lättnaderna trots att de överskrider inflationen. Det vore trots allt rättvisare om lättnaderna inte gäller stora inkomster. Därför föreslår vi att gränsskattesatsen i de två översta inkomstkategorierna förblir oförändrad. Desutom föreslår vi att förvärvsinkomstavrdraget i kommunalbeskattningen minskar snabbare, dvs. att minskningen blir fem och inte fyra procent som regeringen föreslagit.

Förvärvsinkomstavrdraget

Vi föreslår också två uttalanden där riksdagen drar upp riktlinjer för regeringens framtida skattepolitik. Vi är framför allt bekymrade över att de ständigt återkommande höjningarna av förvärvsinkomstavrdraget, som gäller löneinkomster och därmed inte gagnar pensionsinkomster eller dem som får skattepliktiga inkomstöverföringar, fördjupar klyftan mellan löneinkomster och dessa andra inkomster. De inkomstöverföringar vi talar om är t.ex. arbetslöshets-, sjuk- och moderskapsdagpenningar. Vi anser att det behövs motsvarande lättnader för dessa andra inkomster.

Lindrande och slopande av förmögenhetsskatten

Det är enligt vår mening helt omotiverat och fullkomligt orättvist att lindra förmögenhetsskatten för 2004 och att, som regeringen uppgett, helt avstå från den 2006.

Här handlar det om Finlands i runt tal 30 000 rikaste som i bästa fall tjänar mer än en miljon euro per år på att skatten lindras 2004 och slopas 2006. Om det vill sig väl är nyttan femtiofaldig jämfört med vad en industriarbetare förtjänar under ett år. En av storägarna i Sanoma WSOY förtjänar 1,6 miljoner och en annan nästan en mil-

Reservation 1

jon euro. Sampo Bankens storägare åter får exempelvis ca 630 000 euro mindre i skatt. De femtio rikaste vinner allt mellan 168 000 och 1,6 miljoner euro.

Finansminister Kalliomäki påstår att den slopade förmögenhetsskatten hänger samman med den inkomstpolitiska lösningen. Men då måste man komma ihåg att beskattningen främst är regeringens sak, att det är regeringen som dukar fram skatterna på inpo-bordet. FFC har dessutom sagt i offentligheten att förbundet inte varit med om att avtala om slopad förmögenhetsskatt.

Slopandet av förmögenhetsskatten har inga effekter på sysselsättningen lika lite som det garanterar att finska företag förblir finska.

Förslaget

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att lagförslag 3 godkänns enligt utskottets betänkande,

*att lagförslag 1 och 2 godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**),*

att lagmotion LM 138/2004 rd och åtgärdsmotion AM 9/2004 rd förkastas enligt utskottets betänkande och

*att två uttalanden godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag**1.****Lag om inkomstskatteskalen för 2005**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Vid beskattningen för 2005 fastställs den inkomstskatt för förvärvsinkomst som enligt inkomstskattelagen (1535/1992) skall betalas till staten för förvärvsinkomst i enlighet med en progressiv inkomstskatteskala enligt följande:

2 §

(Som i FiUB)

Beskattningsbar förvärvsinkomst, euro	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt på den del av in- komsten som överskrider den nedre gränsen, %
12 000 — 15 400	8	10,5
15 400 — 20 500	365	15,0
20 500 — 32 100	1 130	20,5
32 100 — 56 900	3 508	27,0
56 900 —	10 204	34,0

2.

Lag**om ändring av 105 a och 124 § i inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 105 a § 2 mom. och 124 § 3 mom.,
 av dessa 105 a § 2 mom. sådant det lyder i lag 1065/2003 och 124 § 3 mom. i lag 716/2004, som följer:

105 a §

Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

Avdraget utgör 49 procent av det belopp varmed de inkomster som avses i 1 mom. överstiger 2 500 euro upp till ett inkomstbelopp av 7 230 euro och 26 procent av det belopp som överstiger detta. Avdraget är dock högst 3 850 euro.

När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 14 000 euro, minskar avdraget med 5 procent av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 14 000 euro.

124 §

(Som i FiUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
 (Som i FiUB)

Reservationens förslag till uttalande

1. Riksdagen konstaterar att förvärvsinkomstavdraget gäller löneinkomster och att det inte tillämpas på skattepliktiga inkomsttransfereringar såsom arbetslöshets-, sjuk- och moderskapsdagpenningar eller på pensioner och förutsätter att regeringen med det snaraste bereder en proposition om avdrag som på ett rättvist sätt lindrar beskattning-

en för pensionärer och dem som får skattepliktiga inkomsttransfereringar samtidigt som löntagarnas skatt lindras med förvärvsinkomstavdraget.

2. Riksdagen noterar att regeringen uppgett sig ha för avsikt att föreslå slopad förmögenhetsskatt från och med 2006 och förutsätter att regeringen avstår från sitt uppsåt.

Helsingfors den 9 december 2004

Iivo Polvi /vänst
 Kari Uotila /vänst

Reservation 2**RESERVATION 2****Motivering**

Proposition RP 257/2004 rd handlar om inkomstskattelindringen med anledning av inlösningen. Regeringen föreslår dels små korrigeringar i skatteskalen för samtliga inkomstkategorier, dels en höjning av förvärvsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen, något som leder till att den skatt som den skattskyldige betalar till kommunen sjunker. Lösningen följer gammal praxis. Trots att kommunerna får kompensation för skattebortfallet har 136 kommuner redan fattat beslut om att höja skattesatsen för nästa år. Skattebetalarnas Centralförbund har räknat ut att låginkomsttagarnas skatter skärps något nästa år till följd av detta i kombination med vissa andra avgifter. Därmed får i synnerhet barnfamiljer med små inkomster det sämre ställt ekonomiskt.

Kristdemokraterna har i många olika sammanhang framhållit hur barnfamiljerna i så gott som alla europeiska länder beviljas avdrag av olika slag i beskattningen. Finland hör till de få-

tal länder där barnfamiljerna över huvud taget inte får några avdrag.

Det vore socialt rätt att stärka barnfamiljernas villkor bl.a. via beskattningen. Ett högre förvärvsinkomstavdrag för barnfamiljer skulle uttryckligen gynna de barnfamiljer med små inkomster vars disponibla inkomster antagligen sjunker nästa år.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

att lagförslag 1 och 3 godkänns enligt utskottets betänkande,

*att lagförslag 2 godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

att lagmotion LM 138/2004 rd och åtgärdsmotion AM 9/2004 rd förkastas enligt utskottets betänkande.

Reservationens ändringsförslag**2.****Lag****om ändring av 105 a och 124 § i inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 105 a § 2 mom. och 124 § 3 mom.,
av dessa 105 a § 2 mom. sådant det lyder i lag 1065/2003 och 124 § 3 mom. i lag 716/2004, **samt fogas till 105 a §, sådan den lyder i lag 1126/1996 och 860/2001 samt i nämnda lag 1065/2003, nya 3 och 4 mom. som följer:**

105 a §

Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

— — — — —
(2 mom. som i FiUB)

Utan hinder av 2 mom. får en skattskyldig som under skatteåret försörjt sitt minderåriga barn eller fosterbarn dra av 53 procent av det belopp varmed de inkomster som avses i 1 mom. överstiger 2 500 euro upp till ett inkomstbelopp av 7 230 euro och 29 procent av det belopp som överstiger detta. Avdraget är dock högst 4 500 euro. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 14 000 euro, minskar avdraget

med 5 procent av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 14 000 euro. (Nytt)

Avdraget enligt 3 mom. görs på den makes förvärvsinkomster som har yrkat avdraget. Om avdraget inte kan göras så som makarna yrkat, görs det i första hand från den makes inkomster för vilken beloppet av nettoförvärvsinkomsten vid kommunalbeskattningen är större. Avdraget får dock inte delas upp så att det görs från båda makarnas inkomst. (Nytt)

124 §
(Som i FiUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

Helsingfors den 9 december 2004

Bjarne Kallis /kd

Reservation 3

RESERVATION 3

Motivering

Skattelättnaderna enligt denna proposition är mindre men mer solidariska än de regeringen föreslagit. Den inkomstpolitiska uppgörelsen favoriserade de välavlönade och därför borde regeringen i sin skattelösning ha upprioriterat låginkomsttagarna. Skattelättnaderna i denna reservation är 60 euro i alla inkomstkategorier, även för dem som bara har arbetslöshetsersättning och pension att leva på. Regeringen har i propositionen tänkt sig att den tiondedel med de lägsta inkomsterna som betalar statsskatt ska få en skattelättnad på två euro medan den bästavlönade tiondedelen ska få närapå 500 euro. Regeringens förslag till skattelättnader är därtill alltför stora med tanke på hållbara statsfinanser och det finns risk för att det blir svårare att finansiera välfärdstjänsterna när skatteunderlaget krymper.

Om man till de föreslagna skattesänkningar i anknytning till inpo-avtalet lägger de skattelättnader regeringen redan genomfört kommer man till en slutsumma på 3,65—3,66 miljarder euro denna valperiod. Av dessa skattelättnader står förvärvsinkomstskatterna för sammanlagt tre miljarder euro, ett närapå trefaldigt belopp jämfört med vad som utlovas i regeringsprogrammet. Riksdagen behandlade i våras ett förslag om ändring av företags- och kapitalbeskattningen och i det sammanhanget sänktes företagsskattesatsen med i runt tal 550 miljoner euro. I propositionen ingick också en sänkning av förmögenhetsskatten med 50 miljoner euro. Enligt de med inpo-avtalet sammanhängande skattelättnadsförslagen fortsätter lindringen av förmögenhetsskatten 2006 då förmögenhetsskatten enligt regeringens förslag helt slopas. Det blir då ett glapp på 50—60 miljoner euro i 2006 års budget. Som argument för alla skatteomläggningar har anförts vår konkurrenskraft och sys-

selsättningen. Men vilka de samlade ekonomiska konsekvenserna blir får man nog i mångt och mycket gissa sig till. Samtidigt serveras ingen lösning på den allvarliga finansieringskris den kommunala ekonomin befinner sig i.

Den ökade köpkraften borde i större utsträckning ha kommit låginkomsttagarna till godo. Detta kan lämpligen ske så att låginkomsttagarnas beskattning lindras bara så mycket att kommunernas ekonomi inte blir lidande av det. Skattesänkningen kunde genomföras genom att sänka statsskatten med 60 euro för alla skattskyldiga. Sänkningen skulle då gälla också beskattningen av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning och pensionsinkomster. En persons negativa statsskatt kunde dras av från hans eller hennes kommunalskatt men inte från den skatt som redovisas till kommunen och då skulle staten, inte kommunen tappa skatteintäkter. Denna modell med en negativ statsskatt har föreslagits inte bara av de grönas riksdagsgrupp utan också av Skattebetalarnas centralförbund och Kommunförbundet. Kostnadseffekten för statsfinanserna skulle röra sig kring 200 miljoner euro. I övrigt följer förslaget regeringens proposition.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

att lagförslagen 2 och 3 godkänns enligt utskottets betänkande,

*att lagförslag 1 godkänns enligt lagmotion LM 138/2004 rd, men med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

att åtgärdsmotion AM 9/2004 rd förkastas enligt utskottets betänkande.

1.

Lag om inkomstskatteskalen för 2005

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Vid beskattningen för 2005 fastställs den inkomstskatt för förvärvsinkomst som enligt inkomstskattelagen (1535/1992) skall betalas till staten för förvärvsinkomst i enlighet med en progressiv inkomstskatteskala enligt följande:

2 §

(Som i FiUB)

Beskattningsbar förvärvsinkomst, euro	Skatt vid nedre gränsen, euro	Skatt på den del av in- komsten som överskrider den nedre gränsen, %
0 — 11 800	—63	0,0
11 800 — 14 800	—63	11,0
14 800 — 20 600	267	15,0
20 600 — 32 100	1 137	21,0
32 100 — 56 900	3 552	27,0
56 900 —	10 248	34,0

Helsingfors den 9 december 2004

Anni Sinnemäki /gröna